

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการผลผลิตยางพาราของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาโดยใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สังเกตแบบมีส่วนร่วมและกิจกรรมสนทนากลุ่ม จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำนวน 45 ราย มีการถอดบทเรียนร่วมกันเพื่อศึกษาข้อมูลบริบทชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกยางพารา และแนวทางการจัดการผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตำบลเมืองนะ ประกอบด้วยผู้ปลูกยางพาราตำบลเมืองนะและตำบลทุ่งข้าวพวง เรียกว่า “กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยางตำบลเมืองนะ” มี 14 หมู่บ้าน มีประชากรรวม 34,783 คน แบ่งเป็นชาย 17,567 คน หญิง 17,216 คน และ 7,204 ครัวเรือน อาชีพเกษตรกรรม ปลูกพืชหมุนเวียนและรับจ้างทั่วไป มีการปลูกยางตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ปัจจุบันพื้นที่ได้รับอนุมัติรวม 118 ราย จำนวน 1,291 ไร่ ผลผลิตยางพาราเป็นลักษณะ ต้นน้ำและกลางน้ำ คือ ผลิตภัณฑ์ได้แก่ น้ำยางสด ยางก้อนถ้วย และคาคหวังที่จะทำโรงงานแปรรูปเพื่อผลิตยางแผ่นรมควัน ชั้น 3 มีการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างของคณะกรรมการบริหารกลุ่มแบ่งเป็น คณะกรรมการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกร และคณะกรรมการฝ่ายตลาด ด้านการบริหารจัดการเป็นการส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยที่ไม่เคยมีส่วนอย่างมาก่อน ทำให้สามารถปลูกยางเพิ่มรายได้ สร้างศักยภาพในการเลือกประกอบอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งช่วยส่งเสริมการสร้างงานในท้องถิ่น ส่งเสริมพื้นที่การปลูกป่า และช่วยฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่ดี มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงาน ได้มีการจัดประชุมเพื่อสรุปบทเรียนให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรทราบเป็นระยะๆ ค้นข้อมูลสู่ชุมชนโดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แนวทางการจัดการผลผลิตยางพาราของกลุ่มเกษตรกรตำบลเมืองนะ คือ 1) ด้านปัจจัยการผลิต ศึกษาสภาพการถือครองที่ดินของพื้นที่ปลูกยางพารา เงินทุน ค่าแรงงาน และต้นทุนพันธุ์ยาง RRIM 600 การกรีดยาง และการจัดการผลผลิตยาง มีการจัดบันทึกต้นทุนการผลิตแบ่งเป็น ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร 2) ด้านการจัดการและการดำเนินงานกลุ่ม เรียนรู้ระยะการดูแลต้นยางอย่างต่อเนื่อง สมาชิกได้ศึกษาดูงานเพื่อจะพัฒนาทำโรงงานแปรรูปยางแผ่น โดยใช้ราคาประมูลจากการยางแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ 3) ด้านเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านวิชาการ สร้างเครือข่ายประสานงานและดำเนินงานกับกลุ่มเกษตรกรอื่น 4) ด้านการบัญชีและการเงิน มีการจัดทำรายงาน

ทางการเงิน งบรายได้ ค่าใช้จ่าย และงบแสดงฐานะทางการเงินเช่น 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อรับฟังปัญหาการรับซื้อน้ำยาง ราคาที่ไม่แน่นอน จากการยางแห่งประเทศไทย (กยท.) ด้านทุนการผลิตที่สูงขึ้น การขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน การได้รับวงเงินกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร 6) ด้านการตลาด ผลผลิตยางพาราเป็นลักษณะยางก้อนถ้วย ซึ่งราคารับซื้อกิโลกรัมละ 20 -28 บาทต่อครั้งในการประมูลราคาซึ่งจัดโดยสำนักงานสงเคราะห์การทำสวนยาง (สทย.) เดือนละ 1 ครั้ง โดยจะหักค่าบริหารจัดการ กิโลกรัมละ 0.50 บาท เพื่อนำเข้าเป็นรายได้กลุ่มเกษตรกร ราคาที่มีความไม่แน่นอน การกรีดยาง จะทำการกรีด 1 วันเว้น 1 วันใน 1 เดือนจะสามารถกรีดยางได้ 15 วันต่อเดือน ปริมาณเนื้อยางแห้งประมาณ ร้อยละ 35 (ค่า DRC) **จุดแข็ง** คือ ซื่อขายเป็นเงินสด มีการใช้แรงงานในครัวเรือน สมาชิกมีหุ้นอย่างต่ำคนละ 3 หุ้น ๆ ละ 50 บาท พื้นที่ปลูกอยู่บนที่สูงบนเนินเขา แต่มีน้ำฝนสม่ำเสมอ เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันอย่างชัดเจน มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการเรียนรู้ ศึกษาวิธีการปลูกยางพารา สมาชิกกลุ่มเกษตรกรต้องการที่จะทำยางก้อนถ้วย และน้ำยางสด รวมทั้งยางแผ่นรมควัน ชั้น 3 **จุดอ่อน** คือ มีศักยภาพในการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนต่ำ อำนาจต่อรองในการจัดซื้ออุปกรณ์การผลิต วัตถุดิบ และปัจจัยการผลิตมีน้อย พื้นที่ปลูกยางพาราต้องใส่ปุ๋ยบำรุงรักษาดินสูตร 20 – 10 - 12 พบปัญหาเรื่องไฟฟ้า ไม่มีการแยกส่วนเงินลงทุนรายรับ – รายจ่าย จึงแสดงผลกำไรหรือขาดทุนไม่ชัดเจน **โอกาส** การมีส่วนร่วมของชุมชนสร้างกำไรตั้งแต่ปี 2557 มีคณะกรรมการดำเนินงานและคณะกรรมการฝ่ายตลาด **อุปสรรค**เป็นภาวะคุกคามจากภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน คือ คู่แข่งขันจากกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่อื่น ผลการศึกษาดูงานสหกรณ์สงเคราะห์ยางไตรรงค์กำแพงเพชร ได้สร้างแรงบันดาลใจให้กลับกลุ่มเกษตรกรและได้พยายามที่จะหาโอกาสของการแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่น

แนวทางการจัดการผลผลิตยางพาราเพื่อแก้ไขปัญหาการกรีดยางอย่างมีคุณภาพ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของต้นยาง สมาชิกศึกษาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการปลูกยางพาราเพื่อเปิดกรีดได้ผลผลิตยางพารา ต้นยางมีขนาดเส้นรอบลำต้นเฉลี่ยมากกว่า 50 เซนติเมตร การเจริญเติบโตของต้นยางในสวนมีใส่ ปุ๋ยเคมีบำรุงอย่างต่อเนื่องปีละ 1-2 ครั้ง พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่กรีดยางโดยใช้วิธีการสาธิตและฝึกเอง ให้ความรู้เรื่องต้นทุนการผลิต ยางค่าจ้างแรงงานกรีดยางเกษตรกรผู้ปลูกยางใช้ระบบจ้างเป็นแบบแบ่งปันผลผลิต ระบบ 60:40 โดยเจ้าของสวนได้ 60% และคนกรีดยางได้ 40% ส่วนค่าปุ๋ยรวมทั้งค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ยและ

กำจัดวัชพืชขึ้นอยู่กับข้อตกลงของแต่ละสวนว่าใครเป็นคนออกค่าใช้จ่ายหรือทั้ง 2 ฝ่ายช่วยกัน

1) มีการหารายได้ในช่วงปีที่ 4 - 7 สำหรับสมาชิกบางรายที่เพิ่งเริ่มปลูกยางพาราเนื่องจากเกษตรกรในประเทศไทยเป็นเกษตรกรรายย่อย ได้ปรับเปลี่ยนจากการปลูกพืชไร่มาปลูกยางพารา ทำให้ขาดรายได้โดยเฉพาะช่วงที่ยังยังไม่ให้ผลผลิต ประกอบกับการดูแลรักษาสวนยางในช่วงดังกล่าวมีต้นทุนสูง แนวทางแก้ไขที่จะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พื้นที่

2) การตลาดเพื่อแข่งขันระหว่างยางก้อนถ้วยและยางแผ่น เกษตรกรควรมีความรู้เพิ่มเติมด้านตลาดสามารถนำยางพารามาแปรรูปสามารถทำได้อย่างไร จะต้องใช้เงินทุนมากน้อยเพียงใด ราคาภายในประเทศและต่างประเทศเป็นอย่างไรเพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้ มีความก้าวหน้าในอาชีพและมีกำไรเพิ่มขึ้นในอนาคต เนื่องจากเทคโนโลยีไม่ซับซ้อน จึงมีการแข่งขันระหว่างผู้ผลิตรายก้อนถ้วยและยางแผ่นเป็นจำนวนมาก ราคาจึงปรับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ขายน้ำยางสดสามารถขายเป็นเงินสดได้ 3) โอกาสของการแปรรูปน้ำยางเป็นยางแผ่น เทคนิคการกรีดยางที่ถูกต้อง สร้างความชำนาญของคนกรีดยาง วิธีการกรีดยาง การเลือกใช้ระบบ กรีดยางและหลีกเลี่ยงการกรีดยางต้นเล็ก ผลพลอยได้จากการปลูกสร้างสวนยาง เช่น การขายไม้ยางเพื่อทำ ซึ่งจะต้องพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพเทคนิคการเลื่อยไม้ยาง ควรส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชแซม หรือเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ตำบลเมืองนะ เพื่อนำมาจำหน่ายหารายได้เสริม เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว

การจัดการผลผลิตยางก้อนถ้วยและน้ำยางสด มีปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ สักยภาพทางการเงิน และเครือข่ายในการจัดหาน้ำยาง ต้องการสร้างตลาดท้องถิ่นขึ้นในอนาคต และให้ความรู้เรื่องการผลิตควบคุมกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และส่งเสริมให้เกิดการแปรรูปยางพาราที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น โดยประเมินค่าอัตราส่วนทางการเงินและอัตราส่วนผลิตภาพที่เหมาะสมเพื่อวัดความอยู่รอดของกิจการในอนาคต

ดังนั้น เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้และการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานสำหรับตัดสินใจในอนาคต สามารถตรวจสอบความก้าวหน้าของกลุ่มเกษตรกรตำบลเมืองนะได้และติดตามประเมินผลได้เป็นระยะตามแนวทางการจัดการผลผลิตที่วางไว้ด้วยเครือข่ายความร่วมมือจากทีมนักวิจัยและสมาชิกกลุ่มเกษตรกรเพราะอาจจะเป็นอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนต่อไป